

Рецензія на статтю

**Ладиченко К. І., Силецької Є. В. «ОЦІНКА ФАКТОРІВ
ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ БІЗНЕС-СЕРЕДОВИЩА
УКРАЇНИ В УМОВАХ ЗРОСТАННЯ ГЕОПОЛІТИЧНОЇ
НЕВИЗНАЧЕНОСТІ»¹**

У статті проаналізовано чинники інвестиційної привабливості бізнес-середовища України в умовах зростання геополітичної невизначеності, досліджено вплив різних факторів на інвестиційний клімат держави та виокремлено основні проблеми, що перешкоджають залученню іноземних інвестицій. Автори наголошують, що одним із найважливіших і найскладніших завдань у процесі повоєнного відновлення України є забезпечення високої інвестиційної привабливості держави, і формують рекомендації щодо вдосконалення політичних та економічних умов, зміцнення правової бази та зниження рівня корупції.

Актуальність теми. Тема має беззаперечну актуальність. Обсяги прямих іноземних інвестицій є одним із ключових індикаторів довіри до національної економіки, а в умовах війни та підготовки до повоєнної відбудови питання формування сприятливого інвестиційного клімату набуває стратегічного значення. Автори слушно пов'язують перспективи відновлення з необхідністю залучення як іноземних, так і національних інвесторів, та наводять орієнтир Стратегії відновлення — понад 750 млрд дол. США фінансування до 2032 року. Дослідження чинників, що стримують і водночас підтримують інвестиційну привабливість, є корисним і для наукової спільноти, і для органів державної влади.

Аналіз матеріалів і методів. Емпіричною основою роботи слугували дані Європейської Бізнес Асоціації щодо індексу інвестиційної привабливості України, статистика прямих іноземних інвестицій, а також наукові публікації

¹Ладиченко К. І., Силецька Є. В. Оцінка факторів інвестиційної привабливості бізнес-середовища України в умовах зростання геополітичної невизначеності // Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". – 2024. – № 6. <https://doi.org/10.25313/2520-2057-2024-6-10143>

українських авторів з проблематики оцінювання інвестиційної привабливості на національному та регіональному рівнях. Автори застосовують аналіз динамічних рядів, порівняння, узагальнення та систематизацію чинників, а результати ілюструють рисунком і таблицею, що робить виклад наочним.

Оцінка результатів дослідження. Робота має чітку логіку: від з’ясування сутності інвестиційної привабливості — через аналіз рейтингових оцінок і статистики ППІ — до систематизації позитивних і негативних чинників.

Цінним є аналіз динаміки індексу інвестиційної привабливості за півріччями протягом 2018–2023 років, який демонструє стійку низхідну тенденцію та два виразні спади — у 2020 році, зумовлений пандемією, і у 2022 році, коли індекс досяг мінімального значення. Автори доречно наводять і рейтингову оцінку чинників впливу: збройна агресія, атаки на енергосистему та корупція, а серед позитивних зрушень — статус кандидата на вступ до ЄС, скасування мит і квот на український експорт та «транспортний безвіз».

Змістовним є зіставлення рейтингових оцінок із фактичними потоками прямих іноземних інвестицій за 2019–2023 роки, що дає змогу перевірити, наскільки настрої бізнесу узгоджуються з реальною інвестиційною динамікою. Практично корисною є систематизація перешкод — воєнний стан і відтік капіталу, корупція та непрозорість процедур, пошкодження енергетичної інфраструктури, мінливість податкової системи, недієвість механізмів захисту прав інвесторів — у зіставленні з наявним потенціалом: природними ресурсами, географічним розташуванням, науково-дослідним доробком та інфраструктурою. Окремо схарактеризовано роль міжнародних партнерів, зокрема концепцію шефства над відновленням регіонів та інвестиційну активність ЄБРР.

Наукова новизна та практична цінність. Наукова новизна роботи полягає в комплексному зіставленні рейтингових індикаторів інвестиційної привабливості з фактичною динамікою прямих іноземних інвестицій та у визначенні на цій основі чинників, що є суб’єктивними і, отже, можуть бути

мінімізовані у короткостроковій перспективі. Практична цінність виявляється в тому, що систематизований перелік бар'єрів і переваг може бути використаний органами державної влади під час формування політики залучення інвестицій, а також у навчальному процесі з дисциплін міжнародної економіки та інвестиційного менеджменту.

Зауваження та рекомендації. Варто відзначити кілька моментів, які можуть бути враховані під час доопрацювання або в подальших дослідженнях.

- **Структура статті не повною мірою відповідає вимогам фахового видання.** Відсутні окремі рубрики «Аналіз останніх досліджень і публікацій», «Мета статті» та «Матеріали і методи»: після постановки проблеми виклад переходить безпосередньо до основного матеріалу. Анотацію також подано в неструктурованому вигляді, без виокремлення вступу, мети, методів, результатів і перспектив.
- **Розрахункові показники таблиці потребують пояснення.** Відносні відхилення, обчислені за від'ємної бази порівняння, не мають змістовної економічної інтерпретації, а методику визначення сальдо і відхилень не розкрито. Доцільно навести формули розрахунку та посилатися на первинні джерела статистики (Національний банк України, Державна служба статистики), а не лише на інформаційний агрегатор.
- **Висновок про те, що на обсяги ІІІ пандемія вплинула відчутніше за війну,** ґрунтується на одному показнику за 2020 рік і потребує обережнішого формулювання з урахуванням бази порівняння, методології обліку реінвестованих доходів та переоцінки активів.
- **Джерельна база обмежена.** Дев'ять позицій, переважно вітчизняні публікації, не дають змоги повною мірою відобразити стан наукової дискусії; бракує міжнародних досліджень і профільних аналітичних звітів, зокрема World Investment Report та звітів міжнародних фінансових організацій.

- **Рекомендації сформульовано узагальнено.** Пропозиції щодо боротьби з корупцією, судової реформи та забезпечення верховенства права по суті відтворюють висновки рейтингу; бракує пріоритезації заходів, оцінки очікуваного ефекту та інструментів реалізації, а також окремого розділу про перспективи подальших досліджень.
- **Технічні дрібниці:** у підписах до рисунка й таблиці зазначено «складено автором», хоча авторів двоє; емпіричні дані охоплюють період до 2023 року, тож для публікації середини 2024 року доречно було б додати попередні оцінки поточного року.

Висновки. Стаття є самостійним аналітичним дослідженням, яке дає цілісне уявлення про стан і чинники інвестиційної привабливості бізнес-середовища України в умовах геополітичної невизначеності. Авторки обґрунтовано доходять висновку, що наявний інвестиційний потенціал використовується недостатньо ефективно, а мінімізація суб'єктивних перешкод здатна суттєво покращити інвестиційну привабливість держави вже в короткостроковій перспективі. Висловлені зауваження мають рекомендаційний характер і стосуються переважно оформлення та методичного обґрунтування розрахунків, не знижуючи загальної позитивної оцінки роботи. Стаття відповідає вимогам щодо актуальності тематики та практичної цінності для формування державної політики залучення інвестицій.

Рецензент:

*незалежна дослідниця у сфері
управлінської аналітики та оптимізації
бізнесу на засадах сталого розвитку*

Валерія ЄВСЮКОВА